
EU-dom får konsekvenser for norske leger

AKTUELT

HANS PETTER FOSSENG

Email: hans.petter.fosseng@legeforeningen.no

Nettredaksjonen

EU-domstolen i Luxembourg har fastslått at et EU-direktiv fra 1993 om arbeidstidsbestemmelser også skal gjelde for leger. Dommen kan få store konsekvenser for en del norske leger.

Dommen stadfester at leger som ikke arbeider i henhold til arbeidstidsdirektivets bestemmelser, må gi sitt samtykke til dette på individuell basis. Dommen stadfester dermed at en kollektiv avtale ikke kan erstatte et slikt individuelt samtykke.

Videre stadfestes at hver tilstedevakttime ved sykehus eller vaktsentral teller fullt ut som arbeidstimer, uavhengig av om det utføres arbeid eller ikke.

Direktivet definerer arbeidstid som «det tidsrommet en ansatt er til arbeidsgivers disposisjon» (1).

Norske konsekvenser

– Vedtaket vil få konsekvenser for Legeforeningens særavtaler, og det setter strenge grenser for unntak fra arbeidsmiljøloven, sier Grethe Aasved, generalsekretær i Comité Permanent des Médecins Européens (CP), en paraplyorganisasjon for de europeiske legeforeningene. Organisasjonens hovedoppgave er å fremme den medisinske profesjons synspunkter overfor EU-myndighetene.

– For eksempel vil grunnlaget for elementer i Legeforeningens særavtale for overleger nå bli endret. Konsekvensen er at det før eller siden må ryddes opp, enten på initiativ fra Legeforeningen eller fra norske myndigheter, mener Aasved.

I henhold til EØS-avtalen er arbeidstidsdirektivet også bindende for Norge. Aasved mener at det er viktig å se hvilke muligheter denne dommen gir Legeforeningen.

Gjelder mange

Dommen stadfester at direktivet om arbeidstidsbestemmelser gjelder ansatte leger i ikke-ledende stillinger. I Norge angår derfor dommen blant annet kommuneleger med fast lønn og overleger ved sykehus, unntatt de som har ledende stillinger, som for eksempel avdelingsoverleger. Fra og med august 2004 vil dommen også angå underordnede sykehusleger.

Dommen får store konsekvenser for leger innenfor EU og EØS. Nå blir det forbudt for leger å ha vakt samme kveld og natten etter en normal arbeidsdag på åtte timer ved et sykehus. Andre mulige konsekvenser kan være at hele ordningen med hjemmevakt og tilstedevakt må erstattes av kontinuerlige skiftordninger, noe som vil kreve mer arbeidskraft. Dette kan dermed også få konsekvenser for oppfølgingen av pasientene, fordi den behandlende legen vil måtte skiftes ut hver åttende time i skiftordningen.

Viktig direktiv

Tidligere var yngre leger i Europa unntatt fra direktivet om arbeidstidsbestemmelser. I mai i år ble det vedtatt at yngre leger også kommer inn under direktivet. Det vil likevel ikke gjelde for fullt før i august 2004.

– Det er et paradoks at direktivet ikke gjelder for underordnede leger. Det er dessverre en del rovdrift på denne gruppen leger, og det har vært en politisk kamp for å inkludere disse legene i direktivet. Vedtaket i mai gjør at yngre leger også beskyttes av arbeidstidsdirektivet i fremtiden, sier Aasved.

Avgjørelsen falt med bakgrunn i en sak hvor en organisasjon for offentlige leger i Valencia i Spania klagde arbeidsgiveren inn for EU-domstolen. Valencia-legene beskyldte arbeidsgiveren for ikke å inkludere EU-direktivet fra 1993 om arbeidstid i arbeidskontraktene deres.

LITTERATUR

1. Weber W. European court rules on doctors' working hours. Lancet 2000; 356: 9238.
-

Publisert: 10. november 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. februar 2026.